

POTENCJAŁ SPOŁECZNO-GOSPODARCZY REGIONY W POLSKI WSCHODNIEJ

Під поняттям «людський капітал» потрібно розуміти комплекс знань, навичок і вмінь, а також професійного досвіду, які існують у самому суспільстві. Пропонується оцінювати це явище з використанням факторів економічного зростання і рівня соціально-економічного розвитку.

У цій публікації використовуємо п'ять найважливіших показників, які стосуються соціально-економічного розвитку східної Польщі.

У результаті аналізу з'ясувалося, що характеристики і тенденції розвитку східної Польщі аналогічні тенденціям в інших регіонах Європейського Союзу. Польща і її східний макрорегіон виявились територіями з високим рівнем розвитку.

Ключові слова: регіональний розвиток; соціально-економічний потенціал східної Польщі, людський капітал

Івона Коза,

доктор економічних наук,
Державний професійний інститут
в Хелмі, Польща

Aktualność badań. Badania zakończono w 2017 roku.

Analiza ostatnich publikacji. Brak jest opracowań na ten temat.

Przedmiot i cel zadania naukowego.

Przedmiotem zadania naukowego są polskie samorządy terytorialne, a zwłaszcza Polska Wschodnia.

Celem zadania naukowego jest analiza funkcjonowania badanych regionów Polski na tle regionów Unii Europejskiej.

WYKŁAD TEKSTU

Wstęp

Region jest obszarem o określonej specjalizacji gospodarczej, będącej sposobem wykorzystania wewnętrznych i zewnętrznych zasobów ekonomicznych oraz przepływu czynników wzrostu: kapitału, siły roboczej, technologii, czy informacji. [39., 2011] Warunkiem funkcjonowania regionu w przestrzeni czasu jest rozwój.

Rozwój, natomiast, jest definiowany jako składowa procesu ewolucji, oznaczającego przechodzenie kolejnej generacji organizmów żywych na wyższy, coraz bardziej zróżnicowany i złożony poziom. Jest on wynikiem pozytywnych zmian wzrostu ilościowego i postępu jako-

ściowego w systemach gospodarczych, społecznych i przyrodniczych. Rozwój społeczny jest rozwojem jednostki społecznej, tzn. rozwoju poszczególnych ludzi.[32. 2008]

Ze względu na specyfikę sytuacji społeczno-gospodarczej, Polska Wschodnia [16., 2016] jest obszarem szczególnego zainteresowania polityki regionalnej, wymagającym podejmowania dodatkowych działań, umożliwiających nadrobienie zapóźnień i zdynamizowanie rozwoju, co zostało odnotowane we wszystkich kluczowych krajowych dokumentach strategicznych dotyczących polityki rozwoju¹.

Niniejszy artykuł będzie dotyczył wewnętrznych potencjałów rozwojowych istniejących w samej wspólnocie, to znaczy jej rozwoju endogenicznego.

Celem artykułu jest pokazanie jakości społeczności tworzących wspólnoty samorządowe województw wchodzących w skład Polski Wschodniej. Badania zawarte w tej pracy weryfikują czy Polska Wschodnia przestaje być najsłabszym regionem Unii Europejskiej. Dodatkowym bodźcem do takiego, a nie innego postawienia problemu badawczego jest to, że uzupełnienie literatury przedmiotu o publikację odnoszącą się do Polski Wschodniej.

Sytuacja Polski według literatury przedmiotu

W literaturze przedmiotu zauważa się, że ostatnie lata na świecie, w Europie, a w tym i w Polsce pokazują, że był to okres zmian w polityce i gospodarce

narodów. Bazując na danych statystycznych zauważa się, że nastąpiło spowolnienie gospodarcze, a główne zasoby – czynniki produkcji nie były prawidłowo wykorzystane. Świadczy o tym najwyraźniej wysokie bezrobocie, co do którego zmiany nie ma pozytywnych prognoz. Państwa UE w swej gospodarce ponoszą dotkliwą porażkę, co wyraża się w postaci kryzysu demograficznego. Samo słowo katastrofa czy kryzys jest niechętnie wypowiedane zwłaszcza przez działaczy gospodarczych i polityków, których celem jest tworzenie warunków i ukazywanie możliwości dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców. [9., 2015; 11., 2015]

Polska charakteryzuje się wieloma innymi ujemnymi czynnikami, jak chociażby niską dzietnością kobiet i stosunkowo krótkim trwaniem życia – szczególnie mężczyzn. Ogólnie można stwierdzić, że kapitał ludzki w Polsce jest niewykorzystany, a środki wydane na wychowanie i wykształcenie młodzieży procentują w wielu innych państwach. Inwestycje w młodzież są marnotrawione i oddawane za granicę kraju. Koszty kształcenia i wychowania są ponoszone, ale korzyści z tego odnoszą państwa przyjmujące naszych emigrantów. Ponadto, stosunkowo niska statystyczna długość życia mieszkańców kraju świadczy o profilaktyce zdrowotnej, o lecznictwie, warunkach pracy i życia, edukacji świadomości społecznej itp. Gospodarka Polski jest w stanie głębokiego kryzysu, o czym świadczą m.in. niska wydajność pracy, wysokie bezrobocie i wysoki dług publiczny, który przekroczył tzw. drugi próg ostrożnościowy. Gospodarka narodowa wymaga zdecydowanych reform i rów-

¹ tj. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju, Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju, Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego oraz Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju.

nomiennego rozłożenia trudów wychodzenia z kryzysu. [42. 2014; 23. 2013; 24., 2009]

Na otoczenie społeczno – ekonomiczne składają się przede wszystkim uwarunkowania demograficzne przejawiające się w postaci dużego zróżnicowania wskaźnika „obciążenia ekonomicznego”, tj. liczby osób w wieku nieprodukcyjnym w stosunku do liczby osób w wieku produkcyjnym, najwyższe wskaźniki dotyczą tzw. ściany wschodniej – regionów o postarzałej strukturze ludności i wewnętrznej zdolności rozwoju; przestrzennego zróżnicowania realnych zasobów pracy i wynikającego stąd zróżnicowania poziomu bezrobocia. [2., 2006; 37. 2004; 30., 2001] Częścią otoczenia społeczno – ekonomicznego jest też całokształt infrastruktury społecznej i warunków życia ludności w poszczególnych regionach kraju. Pod tym względem istnieją w Polsce, a nawet pogłębiają się – w mniej rozwiniętych regionach – znaczne różnice. Kolejna składowa, uwarunkowania ekonomiczne, wynikają z osiągniętego poziomu ekonomicznej efektywności regionów, stanu ilościowego i jakościowego oraz stopnia wykorzystania dysponowanymi w regionie czynnikami produkcji. Rozwój mechanizmu rynkowego wywołuje: wzrost konkurencji, otwarcie na towarowe i kapitałowe rynki zagraniczne, zróżnicowany poziom inwestowania w skali kraju. W Polsce występuje duże zróżnicowanie regionalne kapitału trwałego – w 4 województwach koncentruje się ok. 1/3 wartości tego kapitału. Występują też duże rozpiętości regionalne w tworzo-nym dochodzie narodowym i w dochodach gospodarstw domowych. Znaczne

są też rozpiętości międzyregionalne w zakresie przekształceń własnościowych i w procesach restrukturyzacji. Bardzo zróżnicowana jest sytuacja na rynku pracy – wysoka stopa bezrobocia o charakterze głównie strukturalnym w wielu województwach – północnych, zachodnich i południowo – zachodnich. [6., 2005; 34. 2010]

Można potwierdzić obiegową opinię, że w powiatach Polski zachodniej i centralnej istnieje znacząco silniejszy potencjał społeczno-gospodarczy. Polska północno-wschodnia i wschodnia to obszar biedniejszy, w większym stopniu wspierany wpływami z budżetu państwa.

Rozwój endogeniczny Polski Wschodniej

Kapitał ludzki, rozumiany jako zasób wiedzy, umiejętności, zdolności, doświadczenia zawodowego, a stanowiący o potencjale endogenicznym, tak naprawdę zawarty jest w społeczeństwie. Jest on jednocześnie czynnikiem konkurencyjności i satysfakcji, jest determinantem rozwoju gospodarki opartej na wiedzy. Zasoby ludzkie właściwe do zbudowania nowej gospodarki to pracownicy o wysokich kwalifikacjach zawodowych opartych na rzetelnym wykształceniu, obeznani z techniką informatyczną, znający języki obce, mobilni oraz posiadający motywację do twórczego i efektywnego działania na rzecz nowoczesnej gospodarki. Tak rozumiany kapitał ludzki może być powiększany, może zmieniać swoją strukturę, ale może być także deprecjowany i ograniczany. Kapitał ludzki uznawany jest za główny parametr przemian społeczno-gospodarczych inno-

wacyjnych gospodarek. [10. 2003] Ponadto, czynnik ludzki jest główną siłą sprawczą w całym procesie rozwoju lokalnego i regionalnego.

Warto podkreślić, że istotny wpływ na kształtowanie się kapitału ludzkiego ma polityka makroekonomiczna państwa, kierunki polityki samorządów lokalnych, system edukacji oraz system szkolnictwa wyższego. [31., 2013; 1., 2013] W teorii rozwoju endogenicznego zakłada się, że wzrost gospodarczy jest z jednej strony procesem inwestowania w rozwój czynników produkcji, z drugiej zaś procesem uczenia się¹. Obecnie w okresie dominacji koncepcji innowacyjnej gospodarki znaczenie kapitału ludzkiego uzyskuje pierwszoplanową rangę. W strategii rozwoju gospodarki regionów opartej na wiedzy zakłada się inwestycje w naukę, kształtowanie umiejętności twórczych, kierowanie oferty dobrego wykształcenia do mieszkańców regionu. Dlatego regiony, w których zasoby i jakość kapitału ludzkiego są wysokie, mogą być konkurencyjne na rynkach lokalnych, regionalnych, krajowych i globalnych. Jakość kapitału ludzkiego jest głównym kryterium klasyfikacji regionów na „wygrane” i „przegrane”. [25., 2000] Wykształcenie jest jednym z czynników oddziałujących na jakość i wydajność pracy przez bezpośredni wpływ na poziom kwalifikacji zawodowych. [21., 2011] Edukacja jest inwestycją w człowieka, a wykształcenie przekłada się na rozwój gospodarczy i wzrost dochodów osobistych ludności. Dochody osób dobrze wykształconych są o wiele wyższe, aniżeli osób krócej pobierających naukę. [41., 2006]

¹ tj. learning by doing

Istnieje znaczący wpływ i związek kapitału ludzkiego z rozwojem regionów, miast, gmin. Okazuje się, że w zmieniających się uwarunkowaniach rozwoju związanych z procesami globalizacji i postępującym procesem globalizacji szczególną rolę odgrywają państwa, regiony o zaawansowanej gospodarce opartej na wiedzy, które mają zdolności do szybkiego dostosowywania się struktur regionalnych do zmieniającego się otoczenia. Wyrazem tego jest podnoszenie konkurencyjności miast i regionów oraz zwiększanie elastyczności działania wszystkich aktorów życia gospodarczego. [25., 2000; 38., 1999] Ponadto powszechnie uznaje się, że kapitał ludzki wpływa, zarówno na innowacyjność gospodarki i społeczeństwa oraz ich zdolność do absorpcji światowych osiągnięć naukowych, organizacyjnych, mentalnościowych itp. oraz na przemiany instytucjonalne i unowocześnianie różnego rodzaju struktur, propagowanie i upowszechnianie nowoczesnych wzorców konsumpcyjnych i jakości życia, a także na kształtowanie nowoczesnej infrastruktury techniczno-ekonomicznej i społecznej. [31., 2013]

Czynniki społeczne i ekonomiczne, które są kluczowe dla trwałego zwiększania konkurencyjności regionów, tworzą podstawę koncepcji konkurencyjności regionalnej uwarunkowanej poziomem przedsiębiorczości i innowacyjności regionalnej. Są to m.in. struktura zatrudnienia rozumiana jako wysoki poziom wykształcenia i umiejętności pracujących związany z regionami o wyższym poziomie konkurencyjności, a także wysoka jakość kapitału ludzkiego i kapitału społecznego, która przejawia się strukturą społeczną z silną

klasą średnią, wspierającą rozwój regionu rosnącymi dochodami i zwiększającym się popytem konsumpcyjnym. Ważny jest również wysoki udział mieszkańców z wykształceniem wyższym i gotowością do permanentnego podwyższania kwalifikacji, gotowością mierzenia się z wyzwaniami zmieniającego się rynku pracy, podejmowania inicjatyw społecznych, tworzenia struktur społecznych o silnym oddziaływaniu na za chowania władz samorządowych i organizacji społecznych. [27., 2002] Kapitał ludzki jest jednym z podstawowych źródeł konkurencyjności, odgrywa coraz większą rolę w gospodarce regionów. Wpływają na to między innymi takie jego cechy, jak mniejsza mobilność w porównaniu z kapitałem finansowym oraz długi cykl inwestycyjny związany z poprawą jego jakości. Cykl ten na dodatek komplikuje to, że jego realizacja odbywa się w złożonym systemie społecznym, w znacznym stopniu niezależnym od pojedynczych podmiotów. Jakość kapitału ludzkiego, rozumianego jako zasób wiedzy, umiejętności, zdrowia i inicjatywy, można oceniać biorąc pod uwagę takie aspekty rozwoju regionu, jak potencjał demograficzny, poziom wiedzy operacyjnej, stan zdrowia, mobilność przestrzenna, aktywność gospodarcza i aktywność społeczna.

Do podstawowych cech kapitału ludzkiego można zaliczyć to, że nie staje się on własnością regionalną. A przy tym inwestycje w ten kapitał, a więc zasadniczo inwestycje w wiedzę, wymagają zazwyczaj długiego czasu i odpowiedniego kontekstu społecznego. [31., 2013]

Zmiany w gospodarce światowej, które obserwujemy od początku lat 90-

tych zeszłego wieku to przede wszystkim umiędzynarodowienie produkcji, swobodny przepływ kapitału finansowego i kapitału ludzkiego. Czynnikiem sprzyjającym temu procesowi był dynamiczny rozwój technologii informatycznych, a co za tym idzie rozkwit techniczny i technologiczny.

Nie ulega wątpliwości, że ten dynamiczny skok cywilizacyjny, mógł się dokonać na skutek jakościowych zmian w sferze nauki, pobudzenia procesów innowacyjności w gospodarce i korzystnych zmian w strukturze kapitału społecznego i kapitału ludzkiego. [31., 2013]

Makroregion Polski Wschodniej, który tworzą województwa lubelskie, podkarpackie, podlaskie, świętokrzyskie i warmińsko-mazurskie, stanowi zwarty obszar o najniższym poziomie rozwoju gospodarczego w Polsce i jeden z najsłabszych w Unii Europejskiej. [18., 2016] Tych pięć województw w roku 2005 wykazywało się najniższym PKB na mieszkańca w poszerzonej Unii Europejskiej. Dlatego województwa te zostały objęte specjalnym dodatkowym wsparciem z Funduszy Europejskich – najpierw Programem Rozwój Polski Wschodniej 2007-2013 [15., 2016], a następnie Programem Polska Wschodnia 2014- 2020 [17., 2016]. Charakter problemów niekorzystnie wpływających na sytuację społeczno-gospodarczą i perspektywy rozwoju tego obszaru w znacznej mierze ma wymiar strukturalny, będący konsekwencją historycznych uwarunkowań. Są one dodatkowo negatywnie wzmacniane skutkami peryferyjnego położenia makroregionu na zewnętrznej granicy Unii Europejskiej, za którą znajdują się

w dużej mierze obszary jeszcze słabiej rozwinięte.

Dla wyżej założonej tematyki artykułu postawiona zostaje hipoteza, że Polska Wschodnia przestaje być najsłabszym regionem Unii Europejskiej. Dla weryfikacji tej hipotezy, w niniejszym artykule podjęta zostanie analiza głównych wskaźników charakteryzujących kapitał ludzki Polski Wschodniej i ocena wartości tych wskaźników na tle pozostałych regionów gospodarczo – politycznego przymierza funkcjonującego na naszym kontynencie.

Dodatkowym bodźcem do takiego, a nie innego postawienia problemu badawczego jest to, że literatura przedmiotu odnosząca się do Polski Wschodniej nie jest zbyt obszerna. Potwierdziła to szeroko zakrojona kwerenda.

Warto więc zająć się powyższym aspektem – zająć się nim w odniesieniu do Polski Wschodniej.

Aparat badawczy

Rozwój lokalny i regionalny podlega licznym analizom i ocenom, których celem jest pozyskanie jak najbardziej miarodajnych informacji, wspomagających podejmowanie decyzji. Zastosowanie znajdują tu metody ilościowe, wśród których podstawową jest diagnozowanie, tj. określenie głównych parametrów procesu rozwoju, pomiar tempa rozwoju, identyfikacja stymulant i destymulant, analizy porównawcze itp. [45., 2011]

Jednym z wymiarów rozwoju lokalnego i regionalnego jest wymiar społeczno-kulturowy, na który składa się: ludność i jej struktura, wykształcenie,

kwalifikacje zawodowe, stopa bezrobocia, integracja lokalna i regionalna, warunki życia społeczności lokalnych, dostępność do usług społecznych. [40., 2003]

Analizując kapitał ludzki, tradycyjnie bada się wykształcenie i doświadczenie zawodowe, w tym także doświadczenie związane z umiejętnościami wykorzystywania postępu naukowo-technicznego oraz organizacyjnego. Atrybuty kapitału ludzkiego zatem są to:

- struktura wieku ludności i wskaźnik obciążenia osób w wieku produkcyjnym osobami wieku przed- i poprodukcyjnym,
- aktywność zawodowa ludności regionu,
- wskaźnik zatrudnienia,
- poziom wykształcenia i kwalifikacje zawodowe, struktura zawodowa,
- zamożność ludności regionu,
- poziom zdrowotności. [8., 2005]

Najczęściej kapitał ludzki oceniany jest w kontekście czynników wzrostu gospodarczego, poziomu rozwoju społeczno-ekonomicznego i konkurencyjności państw, regionów, miast, przedsiębiorstw.

Do porównania kapitału ludzkiego na rynkach globalnych wykorzystujemy wiele mierników. Są to [21., 2011]:

- mierniki stanu kapitału ludzkiego¹,
- mierniki określające inwestycje w kapitał ludzki²,
- mierniki określające efekty inwestycji w kapitał ludzki³.

Analiza wyżej nadmienionych aspektów i wnioski z przeprowadzo-

¹ tj. stock

² tj. input

³ tj. output

nych badań stanowić będą treść tej publikacji.

Na potrzeby niniejszego artykułu przeanalizowane zostały następujące wskaźniki¹:

1. Regionalny produkt krajowy brutto według regionów NUTS 2 — mln EUR,

2. Wykształcenie wyższe, grupa wiekowa 25-64, według płci i regionów NUTS 2,

3. Zasoby ludzkie w dziedzinie nauki i technologii (HRST) według regionów NUTS 2,

4. Wskaźnik zatrudnienia w grupie wiekowej 15-64 według regionów NUTS 2,

5. Długoterminowa stopa bezrobocia (12 miesięcy i więcej) w podziale na regiony NUTS 2.

Regionalny produkt krajowy brutto według regionów NUTS 2, wyrażony w milionach euro, jest podstawową stymulantą z grupy rachunków ekonomicznych. Jest wskaźnikiem produkcji kraju lub regionu, co odzwierciedla całkowita wartość wszystkich towarów i usług wytworzonych pomniejszona o wartość towarów i usług wykorzystywanych do zużycia pośredniego w ich produkcji. Wyrażając PKB w parytecie siły nabywczej eliminuje się różnice w poziomach cen między krajami.

Statystyką dotyczącą edukacji regionalnej jest również wykształcenie wyższe w grupie wiekowej 25-64, według płci i regionów NUTS 2. Jest to wskaźnik definiowany jako odsetek populacji w wieku 25-64, którzy ukończyli pomyślnie studia (np. uniwersytet, wyższe

techniczne, itp.). Ten poziom wykształcenia odnosi się do standardu ISCED³. Wskaźnik ten jest oparty na badaniu siły roboczej UE. Jest on stymulantą.

Kolejną ważną statystyką odnoszącą się do regionalnej nauki i technologii są zasoby ludzkie w dziedzinie nauki i technologii (HRST⁴) według regionów NUTS 2. Jest to stymulanta przedstawiająca udział ludności aktywnej zawodowo w grupie wiekowej 15-74 na poziomie NUTS 2 regionalnym. Dane przedstawiają aktywną zawodowo grupę wiekową 15-74, która jest klasyfikowana jako HRST (tj. po pomyślnym zakończeniu kształcenia na trzecim poziomie lub zatrudniona w dziedzinie nauki i technologii), jako procent całkowitej aktywnej zawodowo w wieku 15-74.

Regionalny rynek pracy charakteryzują natomiast dwie statystyki, tj. wskaźnik zatrudnienia w grupie wiekowej 15-64 według regionów NUTS 2 oraz długoterminowa stopa bezrobocia (12 miesięcy i więcej) w podziale na regiony NUTS 2. Pierwsza z nich jest stymulantą, zaś druga należy do destymulant. Regionalny (poziom NUTS 2) wskaźnik zatrudnienia w grupie wiekowej 15-64 reprezentuje zatrudnionych osób w wieku 15-64 jako procent ludności w tym samym wieku. Wskaźnik jest oparty na badaniu siły roboczej UE. Badanie obejmuje całą populację żyjących w gospodarstwach domowych, a nie obejmuje tych w zbiorowych gospodarstwach domowych takich jak pensjonaty, domy studenckie, szpitale. Natomiast udział bezrobotnych

¹ W doborze wskaźników istotną rolę odegrała osiągalność danych dla założonego obszaru oraz okresu.

² Nomenclature of territorial units for statistics

³ International Standard Classification of Education

⁴ Human resources in science and technology

długoterminowych jest to udział osób bezrobotnych od 12 miesięcy lub więcej w całej populacji aktywnych, wyrażony w procentach. Ogół ludności czynnej (siły roboczej) jest całkowitą liczbą zatrudnionych i bezrobotnych. Czas trwania bezrobocia jest zdefiniowany jako okres poszukiwania pracy lub okres czasu od ostatniego zadania (jeżeli ten okres jest krótszy niż czas trwania wyszukiwania pracy).

Obszarem badawczym niniejszego artykułu będzie Polska Wschodnia. Sytuacja tego regionu ukazana będzie na tle wyników osiągniętych przez inne regiony Unii Europejskiej.

Dobre zostało odpowiednie narzędzie badawcze złożone z zestawu indeksów statystycznych.

Zwieńczenie treści artykułu stanowią wniosek, aplikacja których będzie mogła posłużyć dla dalszej polityki regionalnej w badanych wspólnotach samorządowych.

Okres badania dotyczyć będzie ostatnich 12 lat funkcjonowania samorządów, tj. lat 2004 – 2015. Biorąc pod uwagę okres czasu, którego analizy będą dotyczyć, będzie to analiza retrospektywna (ex post), zawierająca ocenę wyników działań podejmowanych w przeszłości, a będąca punktem wyjścia dla zamierzeń bieżących oraz prognoz odnoszących się do przyszłości. [35., 1997]

Bazą informacji będzie Eurostat [13., 2016]. Dane zaczerpnięte z tej bazy posłużą do porównania sytuacji Polski z sytuacją krajów UE-28. [14., 2016]

Do opisu struktury statystycznej niniejszych prezentowanych charakterystyk wykorzystane będą miary statystyki opisowej. [7., 2008; 44., 2000]

Efekty przeprowadzonych analiz zaprezentowane zostaną na rysunkach.

Wnioski, wyzwania i perspektywy dla Polski Wschodniej

Głównymi czynnikami wzrostu gospodarczego w Polsce w perspektywie krótkookresowej są: nakłady brutto na kapitał trwały, eksport oraz bezpośrednie inwestycje zagraniczne (w skrócie BIZ), w średniookresowej - nakłady brutto na kapitał trwały, BIZ oraz badania i rozwój, natomiast w długookresowej — nakłady brutto na środki trwałe, zatrudnienie, BIZ oraz badania i rozwój. Ponadto wzrost wartości PKB silnie przyciąga napływ BIZ, wobec słabszego wpływu napływających BIZ dla wspierania wzrostu PKB. Fakt ten tłumaczyć można m.in. strukturą napływających BIZ do Polski, tj. spadającą wartością kapitałów własnych wobec rosnącego udziału kredytów i papierów dłużnych. [12., 2011; 22., 2015]

Regionalny produkt krajowy brutto w okresie 2004 – 2015 rokrocznie zwiększał swoją wartość, zarówno w Polsce Wschodniej, jak i w innych regionach naszego kontynentu. Niemalże podwoił swoją wartość w województwie podkarpackim. Pozostałe badane województwa niewiele odstały od tego rezultatu. W zestawieniu rezultatów dla wszystkich regionów europejskich pod względem wartości, zarówno średniej arytmetycznej, jak i geometrycznej, w badanym okresie (wartości rosnące) omawiane w niniejszym artykule województwa plasowały się przed drugim kwartylem. Natomiast podobnie ustawiona skala charakteryzująca przyrost wartości absolutnej w badanym okresie, pokazała,

że regiony Polski Wschodniej są wśród najlepszych.

W badanym okresie, wartość regionalnego produktu krajowego brutto zmieniała się analogicznie we wszystkich badanych regionach. Początkowo rokrocznie wartość omawianego wskaźnika zwiększała się, zarówno w regionach Unii Europejskiej, jak i w Polsce. Duże tąpnięcie wystąpiło w kryzysowym 2009 roku. Potem w dalszym ciągu rokrocznie notowano wzrosty wartości omawianego wskaźnika, choć były to zwwyżki mniej dynamiczne. W ciągu całego okresu polskie regiony, w tym regiony Polski Wschodniej, charakteryzował wyższy trend wzrostowy, niż regiony Unii Europejskiej. Jeśli chodzi o przyszłe lata, wydaje się, że polskie jednostki terytorialne utrzymają tę tendencję. (Rys 1.)

Rys 1. Regionalny produkt krajowy brutto według regionów NUTS 2 .

Źródło: opracowanie własne na podstawie

Jeśli chodzi o wykształcenie, to aby inwestycje w kapitał ludzki mogły skutecznie ograniczać bezrobocie, powinny być stosownie ukierunkowane i konsekwentnie realizowane. Ponadto, należy nieustannie obserwować transformacje zachodzące na rynku pracy, aby właściwie wdrażać zmiany w systemach edu-

kacji zmierzające do jak najlepszego dopasowania do popytu na rynku pracy. Dlatego też bardzo istotne jest zdobywanie odpowiednich kwalifikacji już podczas nauki, co możliwe jest dzięki wykorzystaniu elastycznych form zatrudnienia. [33., 2014; 28., 2015]

Jeśli chodzi o wykształcenie wyższe, w grupie wiekowej 25-64, według płci i regionów NUTS 2, zmiany wartości tego wskaźnika miały podobny charakter we wszystkich badanych regionach. W okresie 2004 – 2015 charakterystyka ta bez mała podwoiła swoją wartość. Również tym razem nieznaczny, ale jednak prym wiodło województwo podkarpackie. Zestawienie rezultatów dla wszystkich regionów europejskich pod względem wartości, zarówno średniej arytmetycznej, jak i geometrycznej, w badanym okresie (wartości rosnące) przyniosło podobną informację jak wcześniej omówiony wskaźnik – omawiane w niniejszym artykule województwa plasowały się przed drugim kwartylem. Posortowany rosnąco przyrost wartości absolutnej w badanym okresie, uplasował regiony Polski Wschodniej przed trzecim kwartylem.

W badanym okresie, charakterystyka odnosząca się do wykształcenia wyższego, grupy wiekowej 25-64, według płci i regionów rokrocznie nieznacznie zwiększała swoją wartość, zarówno w regionach Unii Europejskiej, jak i w Polsce Wschodniej. Często od przeciętnej wartości oddalały się rezultaty odnoszące się do województwa warmińsko-mazurskiego, podlaskiego oraz podkarpackiego. Jeśli chodzi o przyszłe lata, wydaje się, że polskie jednostki terytorialne utrzymają wzrostową tendencję. (Rys 2.)

Rys 2. Wykształcenie wyższe,
grupa wiekowa 25-64, według płci
i regionów NUTS 2

Źródło: opracowanie własne na podstawie

Strategia Polska 2030, stanowiąca podstawy prowadzenia polityki rozwoju, słusznie dostrzega potrzebę podnoszenia innowacyjności w oparciu o intensyfikację rozwoju kapitału intelektualnego — zwłaszcza kapitału ludzkiego oraz sfery badawczo-rozwojowej. Wspomniana strategia, podobnie jak program Europa 2020, zakłada: zwiększenie oraz optymalizację wsparcia dla sfery badawczo-rozwojowej i innowacji, promocję kształcenia ustawicznego, podnoszenie jakości systemu edukacji i szkoleń, stymulowanie aktywności zawodowej oraz wzrost uczestnictwa w szkolnictwie wyższym. Obawy może budzić rozłożenie zaplanowanych inicjatyw w przestrzeni społeczno-gospodarczej — ich skupienie na już wykształconych biegunach wzrostu (metropoliach), cechujących się największą zdolnością do generowania impulsów pro wzrostowych. Według założeń strategii Polska 2030, podstawowym narzędziem zapewniającym spójność społeczno-ekonomiczną mają być mechanizmy dyfuzji impulsów pro wzrostowych z biegunów

wzrostu w kierunku słabiej rozwiniętych obszarów.

Należy podkreślić, że postulowana — w polskich strategicznych programach rozwoju — koncentracja środków wynika z dążenia do zwiększania efektywności alokacji nakładów w skali ogólnokrajowej i chęci jak najszybszego domknięcia luki w obszarze kapitału intelektualnego wobec rozwiniętych gospodarek. Nakłady są zatem koncentrowane w tych jednostkach i obszarach, które dysponują odpowiednim potencjałem — odznaczają się wysokim stopniem innowacyjności i kompetencji — gwarantującym optymalne wykorzystanie czynników wytwórczych. Zaprogramowane działania tworzą jednak odmienne szanse i możliwości dla rozwoju poszczególnych regionów. Ze względu na istniejące bariery procesów dyfuzyjnych chociażby w postaci: tendencji do ograniczania się zasięgu oddziaływania metropolii na ich otoczenie (miejscie dotychczasowych więzi metropolie — otoczenie zajmują zacieśniające się kontakty między metropoliami, wymywania wyspecjalizowanych zasobów z obszarów peryferyjnych w kierunku biegunów wzrostu czy wreszcie braku kapitału społecznego — szczególnie aktualne wydaje się zagrożenie utrwalenia, a nawet pogłębienia terytorialnej nierównomierności rozwoju. [19. 2010; 5., 2016; 43., 2014]

Wartość charakterystyk odnoszących się do zasobów ludzkich w dziedzinie nauki i technologii w okresie 2004 – 2015 przyniosła nieco smutniejsze informacje. W badanych województwach wartość owszem zwiększała się, jednak co najwyżej o połowę w przeciągu badanego okresu. Pod tym wzglę-

dem najlepiej radziło sobie województwo lubelskie. Zestawiając rezultaty dla wszystkich regionów europejskich pod względem wartości, zarówno średniej arytmetycznej, jak i geometrycznej, w badanym okresie (wartości rosnącej) omawiane w niniejszym artykule województwa znajdują się przed drugim kwartylem. Analogicznie ustawiona skala charakteryzująca przyrost wartości absolutnej w badanym okresie, pokazała, że rezultaty badanych województw mieszczą się w europejskiej czołówce.

W badanym okresie, charakterystyka odnosząca się do zasobów ludzkich w dziedzinie nauki i technologii rokrocznie nieznacznie zwiększała swoją wartość, zarówno w regionach Unii Europejskiej, jak i w Polsce Wschodniej. Również w przypadku tego wskaźnika jego wartości zmieniały się podobnie we wszystkich badanych regionach. Często od przeciętnej wartości oddalały się rezultaty odnoszące się do województwa warmińsko-mazurskiego, lubelskiego oraz podkarpackiego. Jeśli chodzi o przyszłe lata, wydaje się, że polskie jednostki terytorialne utrzymają dodatnią tendencję. (Rys 3.)

Rys 3. Zasoby ludzkie w dziedzinie nauki i technologii (HRST) według regionów NUTS 2

Źródło: opracowanie własne na podstawie

Kapitał intelektualny jest zasadniczym filarem przejścia gospodarki do stadium rozwoju opartego na innowacjach. W tym kontekście pozytywnie należy ocenić podejmowane wysiłki w kierunku stworzenia w polskiej gospodarce systemowych ram do podejmowania inwestycji w ten kapitał. Strategia Polska 2030 słusznie dostrzega potrzebę odnalezienia nowych sił rozwojowych w postmodernistycznej gospodarce. Godne uwagi jest to, że planowane przedsięwzięcia koncentrować się będą wokół istotnych wymiarów w relacji kapitał intelektualny – rozwój społeczno-gospodarczy. Dotyczą bowiem kapitału ludzkiego i rozwoju oraz dbają o rozwój kapitału społecznego. Zaplanowane w Polsce do 2030 roku strategiczne działania niosą szansę na podtrzymanie, a nawet zintensyfikowanie dynamiki akumulacji kapitału intelektualnego w skali całego kraju. Ale występują też bariery, które mogą blokować tę modernizację i znacząco obniżać jej zasięg i głębokość. W przypadku polskiej gospodarki sprawdza się bowiem twierdzenie, że obszary gorzej wyposażone w kapitał intelektualny częściej natrafiają na bariery jego rozwoju. W Polsce dotyczą one w szczególności znacznego dystansu wobec wysoko rozwiniętych gospodarek, co wiąże się z koniecznością ponoszenia wyższych nakładów na przewyżczanie znacznych zapóźnień cywilizacyjnych — wyłania się ryzyko niedostatecznego finansowania i nieosiągnięcia tzw. masy krytycznej koniecznej, by zainicjować i ugruntować zmiany. Nasz kraj boryka się także z problemem niespójności w rozwoju poszczególnych wymiarów tego kapitału w skali całej gospodarki — co wiąże się

z blokadą efektów synergicznych związanych z wykorzystaniem zasobów kapitału intelektualnego, a ponadto z potrzebą równoczesnego inwestowania w wiele obszarów przy znacznym ryzyku rozproszenia środków i braku integracji podejmowanych działań — oraz z problemem wreszcie nierównomiernego rozmieszczenia zasobów tego kapitału w polskiej przestrzeni społeczno-gospodarczej — co rodzi niebezpieczeństwo pogłębienia oraz utrwalenia peryferyjności słabiej rozwiniętych regionów.

W rezultacie znaczącym wyzwaniem i nierozwiązanym problemem pozostaje łączenie modernizacji ukierunkowanej na rozwój kapitału intelektualnego z poprawą jakości życia, wzrostem innowacyjności oraz spójnością społeczno-ekonomiczną. Z punktu widzenia spójności społeczno-ekonomicznej przemysłu wymaga zwłaszcza mechanizm aktywizacji obszarów peryferyjnych. Ważne jest to, by modernizacja w kierunku dostosowania do wymagań gospodarki wiedzy była uruchamiana endogenicznie, nie w oparciu o jeden wspólny schemat (wiązka czynników konkurencyjności dla poszczególnych terytoriów może być różna, a dodatkowo zmienna w czasie), by dawała szansę na awans cywilizacyjny wszystkim regionom. [3. 2009; 5., 2016; 43., 2014]

Obecnie jesteśmy świadkami wykształcania się następujących cech współczesnej działalności innowacyjnej: otwartość innowacji, której podstawę stanowią kreowanie i przepływy wiedzy, co nie jest możliwe bez szerokiej, zróżnicowanej współpracy (czasami luźnej, nieformalnej), która może

przerodzić się w kreatywne partnerstwo (coraz częściej strategiczne), co ma miejsce w kontekście ekosystemu, zazwyczaj regionalnego, który jest wielce dynamiczny. [26., 2010; 20., 2014]

Wartość wskaźnika zatrudnienia w grupie wiekowej 15-64 według regionów NUTS 2, w latach 2004 – 2015 nieznacznie zwiększała się z roku na rok. Pod tym względem najlepiej poradziło sobie województwo świętokrzyskie oraz warmińsko-mazurskie. W zestawieniu rezultatów dla wszystkich regionów europejskich pod względem wartości, zarówno średniej arytmetycznej, jak i geometrycznej, w badanym okresie (wartości rosnące) omawiane w niniejszym artykule województwa plasowały się przed drugim kwartylem. Zaś podobnie ustawiona skala charakteryzująca przyrost wartości absolutnej w badanym okresie, pokazała, że regiony Polski Wschodniej mieszczą się przed drugim kwartylem wyników europejskich.

W badanym okresie, wartość wskaźnika zatrudnienia w grupie wiekowej 15-64 zmieniała się jednakowo we wszystkich badanych regionach. Początkowo rokrocznie omawiany wskaźnik zwiększał swoją wartość, zarówno w regionach Unii Europejskiej, jak i w Polsce. Gorsze rezultaty rozpoczęły się od 2009 roku. Jednak jeśli chodzi o przyszłe lata, wydaje się, że polskie jednostki terytorialne utrzymają korzystną tendencję wzrostową. (Rys 4.)

Rys 4. Wskaźnik zatrudnienia w grupie wiekowej 15-64 według regionów NUTS 2

Źródło: opracowanie własne na podstawie

Za społeczno-gospodarcze źródła relatywnej przewagi Polski można uznać m.in. relatywnie duży potencjał rynkowy i wynikający stąd popyt wewnętrzny, generowany przez ok. 38-milionową populację. Z badań wynika jednak, że choć Polskę cechuje relatywnie bogaty potencjał rozwojowy, to zarazem istnieją silne bariery jego efektywnego wykorzystywania.

Istotna jest racjonalizacja rynku pracy i przeciwdziałanie jednemu z najbardziej dotkliwych przejawów marnotrawstwa zasobów, jakim jest bezrobocie. [29., 2015]

Wartość długoterminowej stopy bezrobocia (12 miesięcy i więcej) w podziale na regiony NUTS 2 w okresie 2004 – 2015 i w omawianych województwach zmniejszyła się nawet ponad połowę, co dało się zauważyć zwłaszcza w województwie świętokrzyskim oraz podlaskim. Wprawdzie zestawiając rezultaty dla wszystkich regionów europejskich pod względem wartości, zarówno średniej arytmetycznej, jak i geometrycznej, w badanym okresie (wartości rosnącej) omawiane w niniejszym artykule województwa znajdują się przed trzecim kwartylem rezultatów regionów europejskich. Jednakże podobnie ustawiona skala charakteryzująca przyrost wartości absolutnej w

badanym okresie, pokazała, że regiony Polski Wschodniej mieszczą się przed pierwszym kwartylem wyników europejskich – na omawianym obszarze wartość długoterminowej stopy bezrobocia przyrastała najwolniej.

W badanym okresie, wartość długoterminowej stopy bezrobocia zmieniała się analogicznie we wszystkich badanych regionach, podobnie jak miało to miejsce w przypadku wcześniejszych wskaźników. Początkowo rokrocznie omawiany wskaźnik zmniejszał swoją wartość, zarówno w regionach Unii Europejskiej, jak i w Polsce. Gorsze rezultaty rozpoczęły się od 2009 roku. Jednak jeśli chodzi o przyszłe lata, wydaje się, że omawiane jednostki terytorialne szybko zaczęły osiągać pozytywne, malejące rezultaty i wydaje się, że w przyszłych latach utrzymają tę korzystną tendencję spadkową. (Rys 5.)

Rys 5. Długoterminowa stopa bezrobocia w podziale na regiony NUTS 2

Źródło: opracowanie własne na podstawie

Podsumowanie

Polska to kraj dobrze rozwijający się i szybko uczący, jednak potrzebuje zmian w podejściu do człowieka, spo-

leczeństwa i gospodarki. Obywatel powinien być otoczony troską i należytą uwagą. Nie należy interpretować tego typu zmian przez pryzmat pomocy społecznej, gdyż same środki finansowe nie rozwiązują problemów. Potrzebne są nowe pomysły, zaangażowanie lokalnych społeczności, zwiększenie dostępu do edukacji, poszerzania wiedzy, zdobywania nowych umiejętności na poziomie kształcenia ustawicznego z wykorzystaniem nowych metod nauczania. Wymaga to długoterminowych i dobrze zaplanowanych inwestycji oraz ukierunkowania zmian postrzegania społeczeństwa z hierarchicznie scentralizowanych na społeczeństwa oparte na współpracy. [36., 2014; 18., 2016]

Badania zawarte w tej pracy pokazały, że Polska Wschodnia przestaje być najsłabszym regionem Unii Europejskiej.

Scharakteryzowany w niniejszym artykule rozwój kapitału ludzkiego omawianego regionu powinien przełożyć się na zwiększenie innowacyjności jego gospodarki, co w konsekwencji przyczyni się do budowania gospodarki bardziej konkurencyjnej.

Literatura

1. Antczak Z., Kapitał intelektualny i kapitał ludzki w ewoluującej przestrzeni organizacyjnej, Wrocław 2013.
2. Bardhan P., Mookherjee D., Decentralization and local governance in developing countries, Cambridge 2006.
3. Bell D. A., Employment in the age of robots, „Robotica” / Volume 1 / Issue 2, 2009.
4. Buchta K. et al., Kompetencje absolwenta uczelni wyższej jako element kapitału ludzkiego, „Marketing i Rynek”, nr 3 z 2016 roku.
5. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju Polska 2030 <https://mac.gov.pl/files/wp-content/uploads/2013/02/Strategia-DSRK-PL2030-RM.pdf> [07.11.2016].
6. Filipiak B., Kogut M., Szewczuk A., Ziolo M., Rozwój lokalny i regionalny, Szczecin 2005.
7. Forlicz S. (red.), Metody ilościowe w ekonomii, Poznań 2008.
8. Gaczek W. M., Komorowski J. W., Kapitał ludzki i społeczny regionu jako element rozwoju gospodarki, [w:] Gaczek W. M. (red.), Innowacje w rozwoju regionu, Poznań 2005.
9. Gieorgica J. P., Polska na obrzeżach Unii Europejskiej. W pogoni za Zachodem, [w:] J. Solarz, K. Lisowski (red.), Ryzyko w społeczeństwie i gospodarce. Biografie finansowe, Łódź-Warszawa 2015.
10. Grodzicki J., Rola kapitału ludzkiego w rozwoju gospodarki globalnej, Gdańsk 2003.
11. Grzegorek P., Badanie dobrobytu społecznego na podstawie wskaźników opartych na PKB, Przedsiębiorczość i Zarządzanie, t. 16, z. 3, cz. 2, Uniwersytet Łódzki, Łódź 2015.
12. Hoover K. D., Understanding Gross Domestic Product, Cambridge University Press, 2011.
13. <http://ec.europa.eu/eurostat> [02.10.2016].
14. <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/3217494/7018888/KS-HA-15-001-EN-N.pdf/6f0d4095-5e7a-4aab-af28-d255e2bcb395>, s. 122, [14.10.2016].
15. <http://www.polskawschodnia.2007-2013.gov.pl/Strony/default.aspx> [10.11.2016].
16. http://www.polskawschodnia.gov.pl/media/942/POPW_akcept_KE.pdf [19.09.2016].
17. <https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/strony/o-funduszach/dokumenty/program-polska-wschodnia-2014-2020> [10.11.2016].

18. https://www.polskawschodnia.gov.pl/media/1278/Program_Polska_Wschodnia_2014_2020.pdf [10.22.2016].
19. International Review of the Red Cross, Human Resources, Vol. 30/S1, 2010.
20. Jasiński A., Innowacyjność w gospodarce Polski, Warszawa 2014.
21. Kamińska W., Kapitał ludzki i społeczny na obszarach wiejskich w Polsce, Kielce 2011.
22. Kosztowniak A., Relacje przyczynowo-skutkowe pomiędzy czynnikami produkcji a wzrostem gospodarczym w Polsce w latach 1992-2012 z uwzględnieniem roli bezpośrednich inwestycji zagranicznych, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, nr 9 (945), Kraków 2015.
23. Koza I., „Aspekty ekonomiczne funkcjonowania powiatów ziemskich w Polsce”, niepublikowana rozprawa doktorska obroniona w Instytucie Zarządzania Ryzykiem Akademii Finansów i Biznesu Vistula w Warszawie w dniu 26. 09. 2013.
24. Kuciński K., Geografia ekonomiczna, Kraków 2009.
25. Kukliński A. et al, Globalizacja polskich metropolii, Warszawa 2000.
26. Layard R., Preventing long-term unemployment: an economic analysis, [w:] D. J. Snower, Unemployment Policy, University of London, 2010.
27. Lengyel I., The Pyramid Model, „Acta Oeconomica”, t. 54, 2002.
28. Łopatka A., Analiza wpływu poziomu wykształcenia na poziom bezrobocia w Polsce i Unii Europejskiej, [w:] Współczesne Problemy Ekonomiczne. Globalizacja. Liberalizacja. Etyka, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, nr 10 z 2015 roku.
29. Mączyńska E., Potencjał rozwojowy Polski w kontekście hipotezy o nowej sekularnej stagnacji, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego. Finanse. Rynki finansowe. Ubezpieczenia, nr 73, Szczecin 2015.
30. Madej T., Zasadzki W., Problemy polityki regionalnej w Polsce, Folia Oeconomica 154, Łódź 2001.
31. Makiela Z., Przedsiębiorczość i innowacyjność terytorialna, Warszawa 2013.
32. Markowski T., Teoretyczne podstawy rozwoju lokalnego i regionalnego, [w:] Z. Strzelecki (red.), Gospodarka regionalna i lokalna, Warszawa 2008.
33. Orstavik R. E. et al, Sex Differences in Genetic and Environmental Influences on Educational Attainment and Income, „Twin Research and Human Genetics”, Vol. 17/6, 2014.
34. Rączaszek A., Zróżnicowanie poziomu rozwoju społeczno-ekonomicznego regionów i jednostek samorządu terytorialnego w Polsce, Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, 2010, nr 95.
35. Sierpińska M., Jachna T., Ocena przedsiębiorstwa według standardów światowych, Warszawa, 1997.
36. Stalończyk I., Edukacja formalna i pozaformalna w procesie kształtowania wiedzy, [w:] Woźniak M. G. (red.), Nierówności społeczne a wzrost gospodarczy, Zeszyt naukowy Uniwersytetu Rzeszowskiego, nr 37 z 2014 roku oraz https://www.polskawschodnia.gov.pl/media/1278/Program_Polska_Wschodnia_2014_2020.pdf [10.11.2016].
37. Strahl D., Dysproporcje rozwojowe w regionalnej przestrzeni Unii Europejskiej, Samorząd Terytorialny, nr 11 z 2004 r..
38. Strykiewicz T., Adaptacja przestrzenna przemysłu w Polsce w warunkach transformacji, Toruń 1999.
39. Szewczuk A., Kogut-Jaworska M., Ziolo M., Rozwój lokalny i regionalny, Warszawa 2011.
40. Szewczuk A., Polityka regionalna i rozwój regionalny, [w:] Pięta-Kanurska M.

(red.), Finansowe aspekty rozwoju regionalnego i lokalnego u progu XXI wieku, Zeszyty naukowe Wyższej Szkoły Zarządzania i Finansów we Wrocławiu, nr 25, Wrocław 2003.

41. Thurow L. C., Powiększanie bogactwa. Nowe reguły gry w gospodarce opartej na wiedzy, Gliwice 2006.

42. Tkach A., Pliszka T., Sytuacja demograficzna Polski implikacją dla zintegrowanego rozwoju, [w:] Woźniak M. G., Nierówności społeczne a wzrost gospodarczy, Rzeszów 2014.

43. Wośiek M., Stan i perspektywy rozwoju kapitału intelektualnego w Polsce, [w:] Woźniak M. G. (red.), Nierówności społeczne a wzrost gospodarczy, Zeszyt naukowy Uniwersytetu Rzeszowskiego, nr 37 z 2014 roku.

44. Zeliaś A., Metody statystyczne, Warszawa 2000.

45. Ziolo M., Metody ilościowe w analizie i prognozowaniu rozwoju lokalnego i regionalnego, [w:] Szewczuk A., Kogut-Jaworska M., Ziolo M., Rozwój lokalny i regionalny, Warszawa 2011.

Ивона Коза. Социально-экономические потенциал регионов восточной части Польши

Человеческий капитал определяется как багаж знаний, навыков, профессионального опыта, составляющих неотъемлемый элемент общества. В связи с этим предлагается его оценка на основании факторов экономического роста и уровня социально-экономического развития.

В этой публикации используется пять самых важных показателей, касающихся социально-экономического развития восточной Польши.

В результате анализа выяснилось, что тенденции развития характеристик, касающихся восточной Польши, в последние годы были аналогичны тенденциям в регионах Европейского Союза. Макрорегионы восточной части Польши, как и всей страны, оказались хорошо развивающимися территориями.

Ключевые слова: региональное развитие; социально-экономический потенциал восточной Польши; человеческий капитал

Iwona Koza. Socio-economic potential of regions of eastern Poland

Human capital is understood as knowledge, skills, abilities, work experience and is included in the society. So it's worthy to evaluate it using the factors of economic growth and the level of socio-economic development.

In this publication there are used five most valuable indicators relating to potential socio-economic Polish east regions.

As a result, the carried out analysis found out that developments relating to characteristics of Polish east regions in the past dozen years have been analogous to the regions of the European Union. Poland turned out to be a well developing country.

Key words: regional development; the socio-economic potential of Eastern Poland; human capital

Iwona Koza, Potencjał społeczno-gospodarczy regionów Polski Wschodniej

Kapitał ludzki jest rozumiany jako zasób wiedzy, umiejętności, zdolności, doświadczenia zawodowego i zawarty jest w społeczeństwie. Warto więc oceniać go przy

pomocy czynników wzrostu gospodarczego oraz poziomu rozwoju społeczno-ekonomicznego.

W niniejszej publikacji wykorzystanych jest pięć najbardziej wartościowych wskaźników odnoszących się do potencjału społeczno-gospodarczego Polski Wschodniej. W efekcie prowadzonych analiz okazało się, że trendy rozwojowe charakterystyk odnoszące się do Polski Wschodniej w ostatnich kilkunastu latach były analogiczne do regionów Unii Europejskiej. Zarówno Polska, jak i Makroregion Polski Wschodniej okazały się obszarami dobrze rozwijającymi się.

Kluczowe słowa: rozwój regionalny; potencjał społeczno-gospodarczy Polski Wschodniej; kapitał ludzki.